

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

109. An præsentatus à Patrono laico ad Ecclesiam Parrochiale[m] possit ab Episcopo examinari coram Examinatoribus non constitutis in Synodo? Et an in Parrochialibus Jurispatronatus requiratur examen ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Examinatores posse aliquid in ipso advertere, ob quod cum iudicent æquè dignum, non peccat bonæ fide se præsentans, remque totam iudicio examinationis relinquens.

RESOL. CVIII.

An qui in concursu, omisso digniori, eligat dignum, teneatur ad restitutionem. Item est de electione ad Cathedralam, & Canonicatum Ecclesiarum, si fiat per concursum. Ex p. 11. tr. 4. & Allic. 4. Res. 35.

6. 1. Atis quidem probabile existimo: ut alibi probatur, & patet ex Amico in cursu Theologia 45. dist. 34. n. 24. eligentem dignum extra concursum, & relicto digniori ad beneficia curata, ad nullam restitutionem teneri.

2. Difficultas est, an idem dici possit de electione in concursu, & negatiuam sententiam tenent Doctores, quos citat, & sequitur Thomas Hurtadus tom. 2. conr. 121. c. 1. §. 12. n. 1792. quia ex vi concursus, & editi fit quoddam pactum saltem implicitum eligendi digniorem eorum, qui se examini subiiciunt; unde in edicto dicitur quod cuique seruari ius suum, & ex eo vi edicti est promissio electoris faciendi rectum iudicium, & ferendi sententiam pro digniore, ex vi cuius promissionis omnes oppositores jus acquirunt, ut inter ipsos dignior eligatur, & non solum quod non eligatur alius extra oppositores; est enim concursus iste concertatio quedam proposito premio in qua necessario imbitur pactum de dando digniori; quod includitur in ipso electo, nisi aliud exprimat.

3. Et sic lex, & statutum ordinans, quod beneficium conferatur in concursu, sicut statuit Trident. sess. 24. cap. 18. de beneficiis parochialibus habet implicitam promissionem de dando digniori, immò illam exprèsse Trident. quæ promissio cum onerosa sit, habet pactum vltro citroque obligatorium, sine quo Ecclesia non transfert ius sua, collatoribus, & distributoribus, nisi digniori conferat, & sic distributor si sic non conferat, meritò censetur esse in fraude & dolo, teneturque fraudatò digniori restituere, iste enim fraudulentus impeditur, ut potè non solum promissioni, & digniori ius, suum euertens, de quo euerio datur digniori ius appellandi, vt determinat Pius V. in sua Bulla de conferen. benef. curat. Et idem ius videtur habere quicumque dignior omittitur in concursu cuiuscumque alterius beneficii, vel Cathedralis, ad quod conuocantur oppositores per concursum.

4. Huculque Hurtadus, cui adde nouissimè Patrem Gerundum de Episcopo tom. 2. l. 6. disputat. 12. c. 4. numero 4.

5. Sed his non obstantibus, præter Sotum, Ledesmam, Nauarrum, & Henriquez citatos ab Hurtado ubi supra, affirmatiuam sententiã tuetur Magister Ioannes Zapata y Sandomal Augustinianus in disputatione de iustitia distributua impressa Vallisoleti anno 1609. & directa ad Comitum de Lemos, sic itaque asserit p. 3. c. 3. num. 11. Adhuc in nostra sententia persistimus, asserentes ex eo quod magis dignus prætermittatur, obligationem restituendi non oriri.

6. Et sic ad id, quod ex Concilio deductum aliquid nostræ determinationi opponi posset existimari;

Respondeo, in Conci Trident. & in motu proprio mandari ius magis digno, vt quasi proprium sit illius beneficium, aut iure suo debitum, sed solum præcipi, vt dignior eligatur propter utilitatem Ecclesiæ; quæ quidem obligatio etiã est de iure diuino, & naturali Illius tamen transgressio non obligat ad restitutionem, quia tamen datur ius examinationis, & approbationis, si alij præter hos eligantur, teneantur electores ad restitutionem, scilicet ad eligendum aliquem ex approbatis. Similiter quando ex approbatis, elector eligit vnum tanquam magis dignum habet ius ad petendam institutionem & collationem tituli, non ex maiori dignitate; sed ex electione illius iam facta. Quod verò possit dignior prætermittitur appellare ad superiorem, vt prior reuocetur electio potius nostrat assertione confirmat. Nam si valida fuit prior electio digni, non fuit facta iniustitia stricta magis digno. Talis enim iniustitia sententiam annullat, sed propter ipsam utilitatem Ecclesiæ, quam intendunt Concilium, & Summus Pontifex, datum fuit de nouo ius digniori prætermittitur, vt appellaret, postendo nouum examen. Poruit enim in priori examine reperiri iniustitia in modo procedendi, aut in eo, quod non fuerit pronuntiatus vt dignior, qui notabiliter, & notoriè magis dignus erat. Nam licet ex tali dignitate non habeat propriè ius ad beneficium collatum, est illi ius ad rescindendum priorem electionem, quæ non fuerat rectè, & ad intentum Ecclesiæ facta.

7. Ex quo infero idem fore dicendum in electione Cathedralium, Vniuersitatum, & Canonicatum Ecclesiarum, quæ per veram, & propriam oppositionem, & suffragantium placita conferuntur.

8. Nulla enim ex electione digni, etiam si dignior omittatur, obligatio restituendi suboritur, vt exprèsse M. Soto, Nauarrus, & alij determinat, & omnes ij, qui supra citati sentiunt nullam oriri obligationem restituendi, quando beneficium conferunt alicui digno, digniori dimisso: Nam prorsus militat vtrobique eadem ratio. Non enim digniori Cathedra, Canonicatus, aut beneficium debetur proprio eius iure, aut propriæ iustitiæ titulo; sed Republicæ, Ecclesiæ, aut vniuersitati debetur directè dignus minister ex commutatiua iustitia, cuius transgressio in hac parte non obligat ad restitutionem: Neque illam petunt Republicæ, Vniuersitas, aut Ecclesia quando illis datus dignus minister; secundarius autem respectus, vt magis digni remunerentur, efficit quidem vt grauer peccent, qui digniores non præferunt; non tamen tribuit titulum vt ipsis aliquid restituatur. Et hæc omnia docet Zapata ubi supra, ex quibus habetur responsio ad argumenta, quæ pro sua firmanda sententia adducit supra Pater Hurtadus.

9. Quid ego sentiam, dicam breuiter, Prima opinio est communior, & sequenda, & illi ego adhæreo? Sed an opinio contraria Soti, Zapata, & aliorum sit practicè improbabilis, vt vult Thomas Hurtadus, ubi supra, remitto me iudicio Doctorum virorum.

10. Nam ego absolutè inuenio Sanchez in opuse. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 46. num. 1. vocare illam probabilem, & ad argumenta Hurtadi respondere; vocauit illam etiam probabilem Trullench. Decalog. 1. lib. 7. cap. 11. dub. 3. num. 7. in principio.

RESOL. CIX.

An presentatus à Parrono laico ad Ecclesiam Parochialem possit ab Episcopo examinari coram Examinatoribus non constitutis in Synodo. Et an in Parochialibus iuris Parronatus requiratur examen per concursum.

Et

Sup. hoc in tom. 8. tr. 7. Res. 54. §. 2. a medio vsque in fine.

Sup hoc in Ref. & §. nor. seq.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. Notandum est. & in tom. 8. tr. 7. Res. 54.

LANA
DIGNIA
O. III. IV. V
E. III

Enquid si Patronus laicus praesentet plures Clericos ad

Parochialem?

Et quid si Parochialis esset iuris Patronatus nisi par-

tem Ecclesiae, & partem laici?

Et quid si pro duabus partibus pertinet ad laicum & pro vna tantum ad Ecclesiasticum? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Rel. 16.

§. 1. Affirmative respondet Barbosa in Concilio Tridentinum, sess. 24. cap. 18. num. 51. ubi sic ait: [Praesentatus à patronis laicis ad Ecclesiam parochialem de iure patronatus laicorum, sufficit, quod examinetur coram aliis Examinatoribus non synodalibus.] Ita ille, qui ex Aldano testatur sic declarasse Sacram Congregationem sub die 19. Decembris 1620.

2. Sed contrarium omnino affirmandum esse puto, quod patet aperte ex verbis Tridentini sess. 24. c. 18. ubi: [Quod si ius patronatus laicorum fuerit, debeat, qui à patrono praesentatus erit, ab eisdem deputatis ut supra examinari;] nempe, ab Examinatoribus, quos Concilium supra praecipit eligi in Synodo dioeclesiana. Et ideo,stantibus dictis verbis Concilij, Garcias de benef. tom. 2. part. 9. cap. 2. §. 2. num. 255. sic ait: [Dubitatur, an in Parochialibus iurispatronatus requiratur examen per concursum; In quo dico primo, in Parochialibus iurispatronatus laicorum non requiritur examen per concursum; sed solum praesentatum examinandum esse ab Ordinario cum tribus saltem Examinatoribus synodalibus, & illi idoneo reperto institutionem faciendam, ex dicto c. 18. Concilij verbi. Quod si iurispatronatus laicorum.] Ita ille, & post illum Venerus in Exam. Episcop. lib. 4. c. 45. n. 33. sic asserens: [Queritur, quando in provisione parochialis Ecclesiae requiritur examen privatum, & non concursus? Respondetur primo, in permutationibus, & resignationibus, quando venit in forma dignis. Secundo, in permutationibus beneficij simplicis, & curati. Tertio in beneficiis Regularium, quae saecularibus conferuntur. Quarto, in Vicariis perpetuis, si conferantur ad confirmationem dignitatum, quod, scilicet, dignitates eas habent unitas. Quinto, in praesentato à patrono laico; in his requiritur examen à synodalibus, & non concursus.] Haec Venerus. Et ita hanc sententiam praeter Doctores citatos, tenet Lessius lib. 2. c. 1. dub. 16. n. 81. in c. 1. n. 79. Leo in Praxi, p. 2. c. 3. n. 39. Patius de resignat. benef. lib. 8. quest. 9. n. 111. Vgolinus de potest. Episcop. c. 50. §. 3. ver. 3. Alzedus in praxi Episcop. p. 2. c. 9. n. 2. & alij penes ipsos.

3. Vnde ex his puto, declarationem adductam à Barbosa in principio huius Resolutionis, tanquam spuriam reiiciendam esse: nam Patres Purpurei possunt declarare id, quod determinatum est à Concilio: sed in Concilio, ut visum est, determinatur praesentatum à patrono laico esse examinandum ab Examinatoribus in Synodo dioeclesiana constitutis, ergo, &c. Et ideo, ut appareat aperte, quod dicta declaratio à Barbosa adducta sit adulterina, sciant Lectores, Sacram Congregationem, in haerendo verbis apertis Concilij, nostram sententiam declarasse, ut patet ex verbis dictae Congregationis, quae adducit Gonzalez in Regul. 8. Cancell. Gloss. 6. n. 134. ubi sic ait: [Potest provideri Parochialis sine concursu, quando est iurispatronatus laicorum: nam tunc praesentatus à patrono debet simpliciter examinari ab Examinatoribus deputatis, & si idoneus repertus fuerit, admitti; & institui; ut disponitur in eadem c. 18. Concil. Trid. sess. 24. de reformat. verbi. Quod si iurispatronatus. Et declaravit Sacra Congregatio Concilij, dicens: Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialis, quae sit iurispatronatus laicorum: sed sufficit, quod deputa-

tus à patronis, examinetur ab Examinatoribus in dioeclesiana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur, prout statuit hic Concilium Tridentinum in §. Quod si iurispatronatus.] Haec Gonzalez, Vnde puto, quod in verbis Declarationis adductae à docto, & amicissimo Barbosa irreperit mendum ex incuria amanuensis, vel impressionis: cum ipse de potest. Episcop. p. 3. allegat. 60. n. 18. aperte nobiscum asserat, in Parochialibus de iure patronatus laicorum, praesentatum esse examinandum coram Examinatoribus Synodalibus.

4. Notandum est tamen hic, quod licet (ut habetur in citata Declaratione Cardinalium) in examine Parochialis iurispatronatus laicalis non debeat fieri concursus; tamen hoc fallit in tribus, ut obseruat Garcias Gonzales, & alij ubi supra. Primo, quando parochialis esset iurispatronatus merè laicalis: secus verò, si esset iurispatronatus mixti, partim Ecclesiae, & partim laicam tunc fieri debet concursus, ut Eminentissimorum Cardinalium Tridentini Concilij Interpretum Congregatio declaravit, dicens: Si Ecclesia parochialis sit iurispatronatus, partim Ecclesiae, partim laici, seruanda est forma examinis per concursum hic posita, quam Concilium praestitit in conferenda Parochialis, quae sit iurispatronatus merè Ecclesiastica; & idè dicendum est, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro vna tantum ad Ecclesiasticum. Et factò concursu in hoc casu, si Parochialis est de iure patronatus mixto, patronus debet electus praesentare, & ab Ordinario institutio fieri. Secundo, declaratur, ut procedat, & locum habeat in iure patronatus laicorum ex constructione, fundatione, & dotatione, aut donatione: secus verò, si competat ex privilegio, vel praescriptione, vel alio quouis modo. Nam isti patronatus cum quasi possessione inde sequuta (saluis his, qui Principibus sublimibus & studiis generalibus competunt) sunt omnino sublatis, & derogati per Concil. Trid. sess. 25. de Reform. c. 9. §. Denique. Tertio declaratur quod procedat si patronus laicus vnum duxerit praesentat: secus verò, si praesentat plures Clericos ad Parochialem: quia inter ipsosmet praesentatos, & non alios, debet fieri examen per concursum, & idonei sunt ab Examinatoribus approbandi, & ex his approbatis est magis idoneus ab Episcopo eligendus, ut sacra Concilij Tridentini Congregatio declaravit, dicens: [Eueniente vacatione Parochialis de iure patronatus laicorum, quando plures sunt praesentati, requiritur examen per concursum, inter ipsos praesentatos tantum, ut ex his, qui peracto examine idonei ab Examinatoribus denuntiati sunt, Episcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum iudicauerit; atque illum & non alterum instituat, iuxta hoc Decretum.]

5. Non desinam tamen hic adnotare circa id, quod dictum est, ex declaratione Cardinalium, non cessare examen per concursum in beneficiis patronatus mixti laicalis & Ecclesiastici, casu, quo pars laicalis praevalet in praesentatione; quod praecipua sit. Et idem dicendum videtur, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicos, pro vna tantum ad Ecclesiasticum. Ratio verò huius decisionis est favor Ecclesiae, ut hac via melius proiudici possit. Tamen haec omnia habent aliquam difficultatem: nam, ut obseruat Castrus Palaus to. 2. tr. 13. disp. 2. p. 1. §. 5. num. 3. si pars laicalis in patronatu praevalet, necessario ab ea praesentatus institutus est, si idoneus fuerit repertus, iuxta textum Concilij. Quae ergo utilitas est, si in concursum cum praesentato à patrono Ecclesiastico examinetur, cum hic praesentatus, et si dignior, institui possit; Adde, et si favor Ecclesiae sit, examen fieri per concursum, ut hac via de digniori ministro provideatur: etiam favor Ecclesiae est patronis laicis fauere, & praesentatum ab eis, modo dignus sit, institui: quia hac via ad fundandas Ecclesias ex-

erantur.

citatur. Sed autoritas Sacrae congregationis est maxima.

RESOL. CX.

Quoad Patronum qui non erat primus fundator beneficii, quæsiuit à me, an sub peccato mortali deberet presentare digniorem.

1. Verianus in 2.2. tom. 2. disp. 22. dub. 5. num. 6. Valquez opusc. de benef. c. 2. §. 2. dub. 5. n. 74. Ioan. Malderus Episc. Antverpiensis in suis doctissimi-...

2. Sed contrariam sententiam probabilem etiam puto, quod patronus laicus non tenetur presentare digniorem etiam quoad beneficia curata. Sic docet Lambettin de iure patron. p. 1. lib. 2. q. 10. art. 3. num. 17. Riccio de part. dec. 306. n. 4. Bellet. in disquis. clericali. p. 1. §. 4. n. 10. Ioan. Valer. in disquis. vtriusque fori, ver. electio, n. 1. & seq. & hanc opinionem probabilem vocant, Ledelm. in sum. p. 2. tract. 7. c. 2. concl. 7. diffie. 9. fol. mibi 164. & Banez in 2.2. q. 63. art. 2. dub. 4. & in terminis illam sequitur nouissimè Garfias de benef. tom. 2. p. 7. c. 16. n. 19. & Petrus à Nauar. de restit. lib. 2. c. 2. num. 150. Et ratio est, quia Concil. Trident. in sess. 24. de Reform. c. 28. in Parochialibus iuris patronatus Ecclesie eligendum esse digniorem, ab approbatis Examinatoribus in concilio: dicit, quod si iuris patronatus laicorum fuerit, debeat, qui à Patrono presentatus est, examinari, & si idoneus reperitur admitti. In quibus verbis cum Concil. Trid. non ardet Patronum laicum ad presentandum digniorem, neque nos arctare debemus. Salua semper, &c.

RESOL. CXI.

An Archiepiscopus Panormitanus peccet confirmando presentationem digni, omisso digniore, factam ab Illustrissimo Senatu huius Urbis ad aliquam Parochiam? Et an Senatus eligendo indignum, amittat pro illa vice eligendi? Ex part. 4. tractat. 4. & Misc. Ref. 170.

1. De iure, communi negatiuam sententiam tenendam esse non dubito, non solum in foro externo, sed etiam interno; sed difficultas est de iure nouo Concilij Trident. sess. 24. c. 18. de reform. & siante constitutione Pij V. edita anno 1566. vnde dicitur hoc decreto Concilij & Bulla Pontificis asserit Petrus de Atagon in 2.2. q. 63. art. 2. per illa corrigi non commune, & sic Episcopus non debet admittere presentationem minus digni tanquam inualidam, omisso digniori.

2. Sed his non obstantibus contrariam sententiam tenendam esse puto cum Sanchez in opusc. tom. 4. lib. 2. cap. 1. dub. 6. n. 6. Dico igitur Concilium

& Pium V. noluisse in aliquo facultati patronorum derogare, & sic presentatio patroni facta de digno, est valida, & per consequens admittenda est necessario à Prælato. Ratio est clara, quia à iure antiquo non est recedendum, nisi iure nouo expressis verbis recedatur; sed hoc non accidit in casu nostro, nam Concilium non irritat presentationem de digno factam, quæ de iure antiquo valebat, sed tantum præcipit, vt patronus eligat digniorem, quod etiam de iure antiquo tenebatur facere ergo, &c. alias rationes videbis apud Sanchez.

3. Verum dato, & non concesso, quod opinio affirmatiua Petri de Aragon esset vera, non facit pro casu nostro, in quo patronus qui presentat ad parochias est laicus, nempe Illustrissimus Senatus huius vrbis, & ideo secundum probabilem sententiam, quæ ego ipse adduxi in part. 2. tr. 1. Miscellan. resol. 37. potest presentare etiam in foro conscientie dignum, omisso digniori, ergo debet Archiepiscopus Panormitanus presentationem dictam confirmare, & ad id tenetur, & si nollet possit cogi à Superiore, quia, vt ait Sanchez loc. cit. n. 8. confirmatio est actus exterior & iudicis ab habente iurisdictionem ad confirmandum; sed talis electio est valida in foro externo, & etiã in interno in casu nostro, secundum probabilem opinionem, ergo. Imo in casu nostro si maior pars Senatorum ciuitatis eligeret minus dignum ad parochiam minor verò digniorem, teneatur Archiepiscopus confirmare dignum, nam presentatus à minori parte, censetur non presentatus. Ita Doctores, quos citat & sequitur Sanchez num. 11.

4. Et tandem nota, quod licet communiter asserant Doctores, eligentem indignum priuari potestate eligendi pro illa vice, ex c. cum in cunctis, §. finali, de elect. tamen ego puto contra Doctores, quos citat & sequitur Padilla in l. cum quidam ff. de legat. 2. num. 17. Rochus de Curte tract. de iure patron. ver. honorifici, q. 4. n. 15. Probus in c. si tibi absenti, de præbend. in 6. n. 53. textum illum non habere locum in patrono laico, sed tantum Ecclesiastico, vnde patronus secularis scienter presentans indignum poterit iterum presentare. Ita Doctores, quos citat ad satietatem, & sequitur Sanchez vbi supra n. 24. & ideo patet ex dictis, quod si Illustrissimus Senatus huius vrbis presentaret indignum ad aliquam parochiam, non ex hac priuaretur potestate iterum alium presentandi, nec in hoc posset inquietari ab Archiepiscopo.

RESOL. CXII.

An minor quatuordecim annorum possit presentari ad beneficium iuris patronatus? Et an sufficiat annum 14. esse ceptum? Ex p. 3. tr. 6. & Misc. Ref. 64.

1. Affirmatiuam sententiam mordicus sustinet doctus Iurifconsultus Io. Maria Nouarius in questionibus forensibus part. 1. q. 71. n. 5. & seq. quia licet ex depositione Concilij Tridentini sess. 23. c. 6. de reformat. nullus ante decimum quartum annum beneficium potest obtinere, tamen beneficium iuris patronatus tunc venit appellatione beneficii, quando adest eius fauor, secus autem in non fauorabilibus est in nostro casu.

2. His tamen non obstantibus contrariam sententiam tenent Viuanus in praxi iuris patr. p. 2. lib. 6. c. 6. n. 8. Squillante de priuileg. clericorum cap. 4. dub. 3. num. 62. Riccius part. 3. decis. 26. & part. 4. decis. 343. Marius Antoninus var. resol. 112. cas. 51. & alij asserentes vidisse plures dispensatos super ætate ad beneficia simplicia, etiam iuris patronatus, quia Concilium loquitur

Quæ hic est Ref. antecedens, signanter in eius §. 2. & lege etiam vers. postum in not. i. dictæ Ref.

LIBRARIÆ
S. MARCI
V. III. IV. V
E. III